

som voro kompetente till skötande af en sådan befattning. Detta skäl har numera, genom förbättrade folkskolor och till följd deraf stigande upplysning, bortfallit och förtjenar intet afseende. Under nästföregående lagtima Riksdag väckte jag motion i samma syfte under N:o 169, och får jag på grund af hvad jag här ofvan och i åberopade motion, till hvilken jag hänvisar, anfört, värdsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del ville besluta en sådan förändring i 23 § af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862, att kyrkoherdes sjelfskrifvenhet till ordförande i skolråd måtte upphöra, och att kommunerna måtte lemnas rättighet, att till nämnda befattning välja den till hvilken kommunen har största förtroendet.

Stockholm den 26 Januari 1872.

O. Nilsson,
från Christianstads län.

N:o 139.

Af Herr **E. V. Almquist**: *Angående införande af bevillningstaxering i Norrbottens och Westerbottens läns lappmarker.*

Grunden hvarpå tillämpningen af 1862 års kommunalförfattningar samt valbarheten till riksdagsman och rättigheten att vid riksdagsmannaval deltaga hvilat, utgör den, en hvar, för egande — innehafvande — eller brukande fastighet, samt för uppskattad årlig inkomst, efter II artikeln bevillningsstadgan, påförda bevillning; hvarför, då inom Norr- och Westerbottens läns lappmarker hvarken bevillningstaxering eger rum eller bevillningsavgifter erläggas, vare sig för fastighet eller för inkomst af kapital eller arbete, kommunalförfattningarna lika litet kunnat i stadgad ordning derstädes tillämpas som befolkningen kunnat komma i fullt åtnjutande af den rättighet grundlagarna tillförsäkra svenska folket, att, vid riksdagar, genom utsedda ombud deltaga i behandlingen och afgörandet af rikets allmänna angelägenheter.

Berörda undantagsförhållanden härleda sig från de tider, då befolkningen i dessa bygder öfvervägande bestod af Lappar och då renskötseln, fiske och djurfångst utgjorde folkets hufvudsakligaste näringsfång, samt skatterna inskränkte sig till en ringa årlig afgift för de så kallade lappskatteländen eller lappbyarne, hvare några väsentligare förändringar ej sedermera inträdt, fastän, med odlingens tilltagande och befolkningens förökande, en viss ränta, redan genom Kongl. Plakatet den 3 September 1695 och Kongl. Lappmarksreglementet den 24 November 1749, jemte andra äldre resolutioner, blifvit bestämd att erläggas för de i skattskyldighet ingångna hemmanen, med ett, tills vidare, stadgadt belopp, efter nuvarande myntfot, af tio riksdaler riksmünt för helt mantal och i förhållande derefter för mindre hemmansdelar.

Under tidernas lopp har emellertid utvecklingen i dessa landsdelar så fortgått att, år 1868, jemlikt då upprättade sammandrag, de skattskyldiga hemmanen utgjorde:

i Norrbottens läns lappmarker	något öfver	120	mantal	och
i Westerbottens läns dito	ditto	220	ditto	

eller tillsammans mer än 340 hela mantal, förutom nära 700 nybyggen och kronotorp med en befolkning som, efter samma års officiella befolkningsstatistik, uppgick till 29,428 personer, deraf omkring 5,500 lappar; med anledning hvaraf tiden nu synes vara inne att bereda befolkningen i dessa trakter enahanda medborgerliga ställning inom stat och hemman som det svenska folket i öfrigt.

Genom nådigt bref den 5 December 1862 förklarade Kongl. Maj:t, med bifall till dess dåvarande Befallningshafvandes i Westerbottens län underdåniga framställning, att med tillämpningen inom berörda läns lappmarker af de nya kommunalförfattningarna skulle tills vidare anstå, och Kongl. förordningen den 29 Augusti 1843 om sockenstämmor i riket samt om socken-nämnder på landet, fortfarande under tiden tjena till efferrättelse; dock att det i § 3 af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862 föreskrifna utseende af valmän, för verkställande af landstingsmannaval, skulle få i sockenstämma verkställas.

Med anledning af denna undantagsbesbestämmelse för Westerbottens lappmarker och då Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet blifvit i vissa fall tillämpad inom Norrbottens läns lappmarker, aflät Westerbottens läns år 1863 församlade landsting underdånig anhållan att Kongl. Maj:t, på af landstinget anförda skäl, måtte, med ändring af nådiga brefvet den 5 December 1862, tillåta, att ofta berörda Kongl. förordning om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862 finge i länets lappmarker tillämpas.

Efter det Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län under tiden och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län sedermera till Kongl. Maj:t ingått med underdånig hemställan, att kommunalförfattningarne, med vissa i en del §§ föreslagna förändringar, måtte få i länens lappmarker tillämpas, förklarade Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 8 Maj 1868, att Kongl. Maj:t, sedan föreskrift blifvit meddelad om bestämmandet af en provisionel gränslinie emellan den till odling tjen-

liga delen af lappmarkerna och den egentliga fjellbygden, och sedan ifrågasatt blifvit att de nedanom gränsen belägna områden skulle från den öfriga lappmarken afskiljas, så att lappmarksfriheterna för dem skulle upphöra och desamma införlifvas med det nedre kustlandet — ansåg, att ifrågavarande ansökningar för det dåvarande icke borde till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Vidare har af lappmarkens representanter motion vid Westerbottens landsting blifvit väckt om utverkande af representationsrätt inom Riksdagens Andra Kammare för lappmarkernas inom kommunen röstegande medlemmar; och framställningar såväl i enahanda syfte som om kommunalförfattningarnes snara tillämpning i lappmarken blifvit af menigheten inom flera af Westerbottens lappmarksförsamlingar till undertecknad afgifna vid besök derstädes. hvaraf framgår att lifliga önskningar hos folket i dessa bygder hyses, att det undantagsförhållande, som i berörda hänseenden derstädes för närvarande eger rum, måtte så snart möjligt är undanröddas.

De sålunda framställda önskingarne och anspråken synas ock både påkallade och billiga, helst hvad införandet i lappmarkerna af kommunalförfattningarne angår, derigenom kommunernas bästa och en raskare utveckling af dess allmänna angelägenheter säkerligen skulle mycket befrämjas samt en billigare och rättvisare grund för kommunalskatternas uttaxering komma att följas, än hvad hittills varit fallet, då hvarje församling godtyckligt för sig bestämt det sätt, hvarpå berörda skattebidrag bort utgå, såsom efter skattetal, rök, rote, by, spånglag eller person. med flera andra sätt, som olika tillämpats inom de särskilda församlingarne, hvarigenom dessa bidrag, som i en del kömmuner uppgå till betydliga belopp, såsom 12,000 à 15,000 riksdaler årligen och någon gång deröfver, ej endast blifva ojemnt fördelade utan ock understundom trycka en del af kommunernas medlemmar obilligt och hårdt.

De hinder, som ansetts möta för ifrågavarande författningars tillämpning i lappmarkerna, hafva hufvudsakligen bestått deri, att mantalsskrifning och bevillningstaxering icke derstädes egde rum, och att svårigheter hafva befarats uppstå inom en del lappmarkskommuner. att påfinna lämpliga personer som kunde öfvertaga de viktigare kommunalbestyren derstädes. Det första af dessa hinder har dock undanröjts genom Kongl. förordningen den 9 November 1866. hvarigenom föreskrift blifvit meddelad att mantalsskrifning eller folkräkning årligen skall i hvarje af Norr- och Westerbottens läns lappmarksförsamlingar förrättas. Hvad åter svårigheten att påträffa lämpliga personer inom de särskilda församlingarne beträffar, åt hvilka de olika kommunalbefattningarne kunna anförtros, bör densamma inom lappmarken icke blifva större än i de närgränsande kustsocknarne, ty den förmögnare lappmarksallmogen står alls icke i insigter, uppfattning och omdöme det så kallade nedre landets efter; hvarförutom i hvarje lappmarksförsamling finnas tjänstemän och i öfrigt inom de flesta af dem handlande, skogs- och sågverksbetjening med flera, hvilka kunna öfvertaga de ifrågavarande bestyren, om så påfordras.

Återstår sålunda blott det hinder, som möter deri att bevillningstaxering icke

inom lappmarkerna eger rum; men ehuru åtskilliga friheter och förmåner från äldre tider blifvit dem medgifna, som i *Lappland* sig nedsätta och nybyggen upparbeta, hvarom bestämmelser meddelas såväl i lappmarksreglementena af den 8 Juli 1695 och den 24 November 1749 som i 1695 års Kongl. plakat och andra Kongl. bref och resolutioner, utgöra desamma icke några åt dessa förlänade privilegier utan endast vissa förmåner åt dem som vilja sig i lappmarken husligen nedsätta och åt deras barn, hvilket tydligen framgår af stadgandet i 15 punkten af 1749 års lappmarksreglemente, deri det stadgas att de fri- och rättigheter som blifvit nybyggare och hemmansbrukare i *Lappland* tillagda, skola fortfarande tillgodonjutas, *i det de och deras barn skola undgå alla andra utlagor, än hvarföre hemmanet kan vara skattlagdt*; hvaraf framgår att hemmanen äro underkastade den skattläggning och de utskylder som dem kunna i behörig ordning påläggas, och att de medgifna fri- och rättigheterna endast afse befrielsen från personliga utskylder och bördor för nybyggare och hemmansbrukare jemte deras barn. — Dock äro nybyggare, enligt 6:te punkten af 1749 års reglemente, under viss tid, högst 15 år, från nybyggets första upparbetande, befriade från skatt och ränta för detsamma, äfvensom den egentliga lappbefolkningen är befriad från andra afgifter än den ränta som blifvit deras renbetesland åsatt, såvidt de icke innehafva nybygge eller hemman, då de för dessa äro underkastade enahanda åligganden och skyldigheter som den öfriga befolkningen.

Då det sålunda, å ena sidan, utgör ett oeftergifligt vilkor, för att lappmarkernas befolkning må komma i åtnjutande af enahanda kommunala och statsmedborgerliga rättigheter som svenska folket i öfrigt, att bevillningstaxering införes och bevillningsafgifter till staten erläggas inom lappmarkerna, och, å den andra, hinder för sådana åtgärders vidtagande icke synes möta i de förmåner som hittills blifvit befolkningen inom lappmarkerna tillerkända; och då, om ett fullständigt införlifvande af lappmarkernas kulturland med det nedre kustlandet framdeles skulle ifrågakomma, detta icke kan förhindras, utan fast heldre underlättas, om bevillningstaxering under tiden blifvit i lappmarkerna införd, tillåter jag mig, med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, vördsamt hemställa, att Riksdagen

dels behagade besluta att bevillningstaxering skall i Norr- och Westerbottens läns lappmarker införas, samt bevillningsafgifter derstädes påföras och erläggas såväl för fast egendom som för inkomst af kapital eller arbete, efter enahanda grunder som följäs inom landet i öfrigt, så snart därför erforderliga förberedande åtgärder hinna vidtagas; men att befrielse från erläggandet af bevillningsafgift må medgifvas för nybygge, till dess detsamma ingår i skattskyldighet, och för den lappska befolkningen, utom då den eger eller innehar nybygge eller hemman, för hvilka lika skyldigheter skola åligga lapparne som den öfriga befolkningen

och dels i underdånig skrifvelse anhålla det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga den utredning och de förberedande åtgärder, som erfordras för att bevillningstaxering må i Norr- och Westerbottens läns lappmarker kunna införas; samt att derefter till Riksdagen afgifva nådig proposition om de anordningar och inrättandet af de tjänster som för genomförandet af den föreslagna förändringen kunna befinnas af behovet påkallade.

Stockholm den 27 Januari 1872.

E. V. Almquist.

N:o 140.

Af Herr F. A. Palander; Om båtsmanhållets sättande på vakans i mån af inträffande afgång, samt om sättet för användandet af de i följd deraf inflytande vakansafgifter.

Uti de motioner rörande sjöförsvaret, hvilka jag hade äran afgifva vid 1870 och 1871 årens lagtima riksdagar, försökte jag framhålla nödvändigheten af att båtsmanhållet upphör att utgöra en del af stammen för vårt sjöförsvars personal, för såvidt, nemligen, man åt detta försvar skall kunna gifva en kraftig och på samma gång i ekonomiskt afseende tillfredsställande organisation. Då jag framhöll denna nödvändighet, förbisåg jag ingalunda de flera goda egenskaper, hvilka ofta utmärka båtsmän eller de goda sidor båtsmanhållet eger. — Jag har tvärtom städse villigt erkänt de stora fördelar som för tjänsten härflyta deraf, att båtsmannen har sitt hem på landet, och att han icke är i ständig garnisonstjänst, hvarigenom man dels slipper att åt honom året om söka en sysselsättning, hvilken icke alltid är så lätt att finna, och hvarigenom vidare karlen, under den tid han vistas i hemorten, i motsats mot hvad förhållandet plägar vara under garnisonerande, fysiskt och moraliskt stärkes genom den nödvändighet han derstädes är underkastad, att med arbete förtjena åtmin-